

Nr 431.

Av herrar Persson i Norrby och Carlsson i Bakeröd, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 52, angående grunderna för höjning av löner enligt statens löneplansförordning, m. m.*

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 52 angående grunderna för höjning av löner enligt statens löneplansförordning m. m. underställes riksdagens prövning den överenskommelse beträffande statstjänstemännens löner och pensioner, som träffats den 7 februari innevarande år. I huvudsak innebär överenskommelsen — under förutsättning av riksdagens godkännande — att under år 1951 skall för höjning av nyreglerade löner gälla procenttalet 32. Å grundlön eller del därav, som icke överstiger 500 kronor per månad, skall procenttalet utgöra 33. För höjning av pensionernas grundbelopp skola gälla samma procenttal, varvid det högre procenttalet skall avse grundbelopp eller del därav, som ej överstiger 500 kronor för månad. Arvodena för icke lönegradsplacerad personal skola höjas i ungefär samma grad som de nyreglerade lönerna.

Under år 1950 har motsvarande procenttal utgjort 12.

Överenskommelsen innebär vidare ett frångående av den anknytning till levnadskostnadsindex, som vid genomförandet av 1947 års lönereglering avsågs skola gälla för lönernas rörlighet. Enligt överenskommelsen skall ovannämnda procenttal tillämpas under år 1951 oberoende av de förändringar i levnadskostnadsindex och pristal, som kunna inträffa under året.

Under senare tid har frågan om formerna för förhandlingar med olika grupper av anställda med av riksdagen reglerade löner varit föremål för diskussion i riksdagen. Olika meningar ha härvid kommit till uttryck i fråga om riksdagens inflytande på lönesättningen. Å ena sidan har hävdats, att det vore föga lämpligt att lönefrågor för vissa grupper kunde av en knapp riksdagsmajoritet avgöras utan tillräcklig hänsyn till konsekvenserna beträffande andra gruppers lönenivå och anställningsförhållanden i övrigt. Å andra sidan har starkt framhållits, att riksdagen icke bör frånhändas sin rätt att fastställa de statsanställdas löner.

Flera omständigheter tala enligt vår mening för att problemet angående formerna för förhandlingarna bör upptagas till särskild prövning. De anställdas antal har starkt ökat, och de företrädas av starka organisationer vid förhandlingarna. Detta får betraktas som en naturlig utveckling med hänsyn till statens vidgade verksamhetsområde och den förhandlingsrätt, som tillerkänts de anställda. Emellertid uppstå viktiga avvägningsfrågor vid lönesättningen. Hänsyn måste tagas icke minst till löneläget för skilda grupper på arbetsmarknaden. Sådana avvägningsfrågor måste lösas så att tillgången på arbetskraft inom viktiga områden av näringslivet och inom

administrationen tryggas och största möjliga rättvisa i lönesättningen uppnås. Därtill kommer att man måste beakta angelägenheten av att förändringarna i den allmänna inkomstnivån anpassas till strävandena att upprätthålla samhällsekonomska balans.

Det kan för övrigt starkt ifrågasättas om icke tiden är inne för en omprövning jämväl av hela vårt förhandlingsväsen med hänsyn till de oerhört stora proportioner, som detta tagit under senare tid.

Enligt vår mening bör riksdagens inflytande över lönefrågorna icke elimineras. Däremot böra, såsom tidigare framhållits, formerna för förhandlingarna omprövas. Under senare tid har varje lönereglering i regel föregåtts av utredning, verkställd av särskilt tillkallade sakkunniga med parlamentarisk sammansättning. De sakkunniga ha tidigare enligt sina direktiv haft i uppdrag att jämväl förhandla med de statsanställdas organisationer och därvid söka träffa överenskommelse om löner och pensioner. Förslag i ärendet har sedan av de sakkunniga överlämnats till Kungl. Maj:t, som efter prövning av ärendet underställt detta riksdagen för slutligt avgörande.

Departementschefen framhåller såsom sin mening, att en årligen återkommande reglering av lönerna bör ske medelst fastställande av procenttal, som ange den förhöjning av det allmänna löneläget för statstjänstemännen och de övriga personalgrupper, som beröras av det statliga lönesystemet. Den nuvarande tjänsteförteckningskommitténs arbetsuppgift är därför endast att inom ramen för denna lönesättning ompröva särskilda tjänsters *inbördes* placering.

Det synes ur många synpunkter önskvärt att olika meningsriktningar inom riksdagen bli representerade i statsmakternas förhandlingsdelegation och därigenom beredas tillfälle att taga del av de olika spörsmål, som bli föremål för övervägande vid underhandlingarna. Utan tvivel skulle en sådan ordning bidra till att träffade överenskommelser icke bleve föremål för väsentliga ändringar vid riksdagsbehandlingen, samtidigt som riksdagens inflytande på lönesättningen skulle bibehållas.

Då dessa ständigt återkommande förhandlingar icke enbart skola taga sikte på frågan om kompensation för eventuella förändringar i levnadskostnaderna utan även avse statstjänstemännens delaktighet i en stegring av nationalprodukten, synes det ännu angelägnare att en reform beträffande representationen vid förhandlingarna snarast genomföres. Härvid böra olika alternativ kunna prövas. Enligt vår mening bör statsmakternas förhandlingsdelegation antingen vara sammansatt uteslutande efter parlamentariska grunder eller till övervägande del bestå av parlamentariska representanter.

Vi sakna anledning att i detta sammanhang yttra oss om resultatet av den nu med statstjänstemännen träffade överenskommelsen eller om de beslut om löneregleringar, som riksdagen fattat under senare tid, enär rent

principiella motiv föranleda oss att aktualisera spörsmålet om formerna för förhandlingar med vederbörande organisationer.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 52 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande formerna för statsmakternas representation vid förhandlingarna med de statsanställdas organisationer.

Stockholm den 21 februari 1951.

Per Persson,
Norrby.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Nr 432.

Av herr Håstad m. fl., *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 52, angående grunderna för höjning av löner enligt statens löneplansförordning, m. m.*

(Lika lydande med motion i Första kammaren nr 323.)

Stockholm den 21 februari 1951.

Elis Håstad.

Alarik Hagård.

Jean Braconier.